

18-2019 Schriftelijke vragen fractie GemeenteBelangen Jeugdzorg en Wmo.

Aanleiding:

In de Gelderlander van afgelopen vrijdag (19 april) wordt door de Wethouder beaamd dat er te weinig geld is voor de jeugdzorg en WMO. Dat het tekort voor dit jaar wel kan oplopen tot 1 miljoen euro.

Onze vragen n.a.v. deze uitspraak:

- Waarom moeten wij dit uit de krant vernemen;
- Wanneer was u van plan de raad hierover te informeren.

- Bent u er zich van bewust dat u voorbij gaat aan de plicht de raad te informeren indien zich een belangrijke afwijking voor doet t.o.v. het begrote bedrag.
- welke consequentie heeft dit op de uitvoering van de jeugd- en WMOzorg
- Op welke wijze denkt u het vermoedelijke tekort te kunnen repareren.

Met vriendelijke groet,

Alex Walter

GemeenteBelangen Aalten (fr.v.z.)

Raadsmededeling - Openbaar

Nummer : 63-2019
Datum : 26 april 2019
B&W datum : 25 april 2019
Beh. Ambtenaar : Henk ter Beest
Portefeuillehouder : J.C. Wikkerink
Onderwerp : Beantwoording vragen fractie GemeenteBelangen Jeugdzorg en Wmo.

Aanleiding:

Het artikel in de Gelderlander van vrijdag 19 april over tekorten in de Jeugdzorg en WMO.

Inhoud Mededeling:

Landelijke ontwikkelingen.

Per 1-1-2015 zijn er drie grote decentralisaties doorgevoerd: jeugdzorg, wet maatschappelijke ondersteuning (v.w.b. begeleiding) en de re-integratie van mensen met een (arbeids)beperking kwamen onder de verantwoordelijkheid van gemeenten te vallen. Deze taken kwamen bij de al in het gemeentelijk domein belegde taken (huishoudelijke hulp, woningaanpassing, inkomensvoorziening en re-integratie van mensen in de bijstand). Bekend is dat deze decentralisaties gepaard gingen met oplopende kortingen vanuit het Rijk. De regering was van mening dat gemeenten deze taken efficiënter zouden kunnen uitvoeren. Vanaf het begin is door gemeenten aangegeven dat de kortingen op de rijksbijdragen, de uitwerking van de diverse verdeelmodellen, de vraagtoename vanwege maatschappelijke ontwikkelingen en de invloed van andere wetgeving ervoor zorgt dat de rijksbudgetten ontoereikend zijn om de taken op deze drie terreinen verantwoord uit te voeren. In de diverse bestuursrapportages vanuit de P&C-cyclus (planning & control-cyclus) bent u hier in de afgelopen jaren over geïnformeerd.

Regionale ontwikkelingen.

De gemeenten in de regio Achterhoek werken intensief samen binnen het Sociaal Domein. In 2018 is door het Achterhoekse portefeuillehouders overleg Sociaal Domein de wens geuit om meer inzicht te krijgen in de verhouding (Rijks) inkomsten-uitgaven in de diverse gemeenten op het gebied van Jeugd, WMO en Participatie. Gezien de verscheidenheid in de financiële systemen van de Achterhoekse gemeenten is dit een moeizaam proces gebleken.

De onzekerheden rond de budgetten van met name de jeugdzorg waren aanleiding voor de Provinciale Staten hier een debat over te voeren en een motie aan te nemen, waar in om duidelijkheid en actie gevraagd werd. Op 27 februari kwam GS van de provincie Gelderland met een uitwerking op deze motie. (bijlage 1: Inventarisatie tekorten jeugdzorg Gelderse gemeenten 2019). Dit heeft geleid tot een "brandbrief" aan de provincie (bijlage 2: Brief Achterhoekse gemeenten aan GS Provincie Gelderland uitwerking motie tekorten jeugdzorg 22-03-2019) namens de portefeuillehouders sociaal van de Achterhoekse gemeenten. In deze brief wordt de provincie verzocht de helpende hand toe te steken en gezamenlijk op te trekken richting Den Haag.

Berichtgeving Gelderlander

Deze brief is opgepikt door de Gelderlander en Omroep Gelderland. Beide media hebben nadere informatie gevraagd. Dit heeft geleid tot bijgaand overzicht (bijlage 3: Vragen Gelderlander aan wethouders Zorg). Op basis van de vragen van De Gelderlander hebben wij het verschil in Rijksbijdrage en werkelijke uitgaven voor 2019 ingeschat op "bij benadering" 1 miljoen.

Naar aanleiding van een raadsvergadering in Oost-Gelre, waarin de tekorten op het sociaal domein voor die gemeente (bij benadering) genoemd werden is de Oost-Achterhoekse journalist van de Gelderlander eerder genoemd overzicht ter hand gesteld en is vanuit ons college bevestigd dat het in Aalten om een verschil tussen rijksbijdrage en werkelijke uitgaven naar schatting voor 2019 ongeveer 1 miljoen zou kunnen bedragen.

Het bedrag van 1 miljoen over 2019 is zeer prematuur en onzeker; we zien wel een ontwikkeling naar tekorten (tussen rijksbijdrage en werkelijke uitgaven) bij Jeugdzorg en een kostenuitzetting bij WMO-begeleiding vanwege nieuwe (hogere) tarieven en huishoudelijke hulp.

Vragen fractie GemeenteBelangen

Naar aanleiding van de berichtgeving van 19 april in de Gelderlander heeft de fractie GemeenteBelangen schriftelijke vragen gesteld. De vragen met antwoorden volgen hieronder:

- 1. Waarom moeten wij dit uit de krant vernemen?*
De inschattingen en mededelingen over verschillen tussen de rijksbijdrage en de uitgaven voor jeugdzorg en WMO zijn gebaseerd op diverse regionale stukken en mededelingen. Deze zijn (op verzoek) ter hand gesteld van de Gelderlander. Brieven van de regio en provincie zijn ter kennis gebracht van de raad. In het verkeer tussen college en raad en media is het onvermijdelijk, zeker als het regionaal opgehaalde informatie betreft, dat de media eerder publiceren dan wanneer de raad -in detail- op de hoogte gesteld wordt.
- 2. Wanneer was u van plan de raad hierover te informeren?*
Op het daarvoor vastgestelde moment in de P&C cyclus.
- 3. Bent u er zich van bewust dat u voorbij gaat aan de plicht de raad te informeren indien zich een belangrijke afwijking voor doet t.o.v. het begrote bedrag?*
De raad wordt via de P&C cyclus geïnformeerd over de stand van zaken van de huidige begroting en de gevolgen voor de komende begroting. In de tussentijd wordt via de lijst van ingekomen stukken de raad geïnformeerd over de activiteiten die het college -al of niet in regionaal samenwerkingsverband- onderneemt om de verschillen tussen rijksbijdragen en uitgaven te verminderen.
- 4. Welke consequentie heeft dit op de uitvoering van de Jeugd en WMO-zorg?*
Op dit moment heeft een –verwacht- tekort geen invloed op de uitvoering van Jeugd- en WMO-zorg.
- 5. Op welke wijze denkt u het vermoedelijke tekort te kunnen repareren?*
Voor de jaren 2018-2019 biedt de reserve Sociaal Domein in nog voldoende middelen om de voorziene tekorten te kunnen opvangen. Echter de bodem van deze reserve is in zicht. Dat betekent dat we op zoek moeten naar meer structurele oplossingen. In de komende tijd gaan wij daarover met de raad en de samenleving in gesprek.

De volgende stukken zijn voor u bijgevoegd:

bijlage 1: Inventarisatie tekorten jeugdzorg Gelderse gemeenten 2019.

bijlage 2: Brief Achterhoekse gemeenten aan GS Provincie Gelderland uitwerking motie tekorten jeugdzorg 22-03-2019

bijlage 3: Vragen Gelderlander aan wethouders Zorg

Statenbrief

Datum

26 februari 2019

Zaaknummer

2019-002417

Inlichtingen

Michiel Bodde
026 359 8316
post@gelderland.nl

Blad

1 van 5

Onderwerp

Inventarisatie tekorten jeugdzorg Gelderse gemeenten 2019

Portefeuillehouder

Jan Markink

Kerntaak en plandoel

- Kwaliteit Openbaar Bestuur

Doel van deze brief

Gedeputeerde Staten verzoeken Provinciale Staten om:

- de inhoud van deze brief voor kennisgeving aan te nemen (informatieplicht)

1 Inhoud voorstel (beoogd resultaat/doel)

Deze statenbrief en de bijbehorende bijlagen geven een indicatie van de tekorten en kostenontwikkeling van de jeugdzorg bij de gemeenten in Gelderland ten opzichte van de algemene financiële situatie. Uit deze inventarisatie komt naar voren dat de Gelderse gemeenten moeite hebben om de kosten binnen het zelf gestelde budget voor jeugdzorg te houden. Dit levert echter geen directe gevaren op voor de financiële gezondheid van de gemeenten in Gelderland.

2 Aanleiding

Op 14 november 2018 is door Uw Staten een motie (18M98) aangenomen waarin ons college verzocht wordt:

- in kaart te brengen welke Gelderse gemeenten een financieel risico lopen vanwege de kosten van jeugdzorg;
- samen met gemeenten te lobbyen bij de Rijksoverheid voor toereikend budget jeugdzorg.

Naar aanleiding van de motie heeft ons college daarop in de mededelingenbrief van 14 januari 2019 (PS2019-15) gereageerd en aangegeven te willen wachten op de ontwikkelingen op landelijk niveau. Tijdens de vergadering van Uw Staten op 30 januari 2019 is het onderwerp weer ter sprake gekomen en heeft U aangedrongen op een onderzoek vanuit de provincie. Gedeputeerde Markink heeft toegezegd met een overzicht te komen waarin de financiële gezondheid van de Gelderse gemeenten afgezet wordt tegen de tekorten op de jeugdzorg. Bijgevoegd vindt u dit overzicht.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

 provincie
Gelderland

Datum
26 februari 2019

Zaaknummer
2019-002417

Blad
2 van 5

3 Bestaand beleid c.q. kader

Niet van toepassing.

4 Argumenten/afwegingen/risico's

Om een beeld te krijgen van de problematiek hebben wij als financieel toezichthouder op de gemeentebesturen een inventarisatie uitgevoerd. Dit heeft geleid tot het overzicht dat u vindt in de bijlage bij deze Statenbrief. In deze bijlage lichten wij de status van het overzicht, en de beperkingen bij het samenstellen ervan. Hieronder ziet u de uitkomst van de inventarisatie over 2019.

Uitkomsten inventarisatie

Oordeel financiële positie 2019	Aantal gemeenten		Verwachting budget jeugdzorg 2019
Onvoldoende	3	6	Tekort
Matig	29	22	Tekort, maar dekkingsplannen
Voldoende	18	10	Geen tekort
n.v.t.	n.v.t.	13	Gemeente is bezig met bepaling.

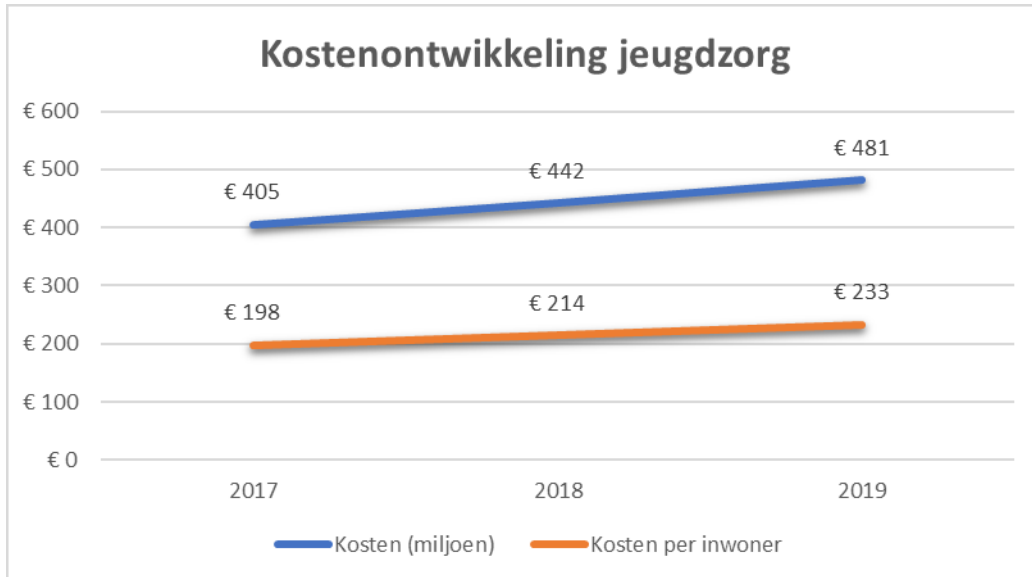
In totaal zijn er 28 gemeenten in Gelderland die aangeven problemen te hebben met de kosten in de jeugdzorg. In totaal gaat het hier om € 69 miljoen. Dit gaat echter niet alleen om kosten voor de jeugdzorg, maar ook om andere kosten in het sociaal domein omdat deze scheiding moeilijk te maken is. Van dit bedrag is een deel gedekt door reserves ten behoeve van het sociaal domein die in het verleden zijn opgebouwd uit hiervoor verstrekte gelden. Om een beter beeld te krijgen van de kosten ontwikkeling binnen de jeugdzorg hebben wij ook een inventarisatie gemaakt van de ontwikkeling van de begrote kosten in de jeugdzorg bij de Gelderse gemeenten.

Datum
26 februari 2019

Zaaknummer
2019-002417

Blad
3 van 5

Ontwikkeling kosten jeugdzorg

In de bovenstaande grafiek zijn de kosten voor de jeugdzorg opgenomen die de Gelderse gemeenten hebben begroot. In 2017 zijn taakvelden ingevoerd. Dit zijn kosten en batencategorieën die in heel Nederland voor gemeenten en provincies verplicht zijn. Vanwege de invoering van taakvelden kunnen we deze vanaf 2017 vergelijken.

In de ontwikkeling van de begrote kosten in de jeugdzorg is wel een duidelijke tendens zichtbaar. De kosten voor de jeugdzorg stijgen de afgelopen jaren. Ten opzichte van 2018 verwachten de Gelderse gemeenten € 39 miljoen meer uit te geven aan jeugdzorg in 2019.

Woonplaatsbeginsel

Los van de algehele financiële problematiek in de jeugdzorg, is er een specifiek probleem. Het woonplaatsbeginsel houdt in dat de gemeente waar een jongere verblijft verantwoordelijk is voor de kosten, niet de gemeente waar een jongere ingeschreven staat of vandaan komt. Gemeenten met grote jeugdzorginstellingen hebben een groot nadeel ten opzichte van andere gemeenten. Ze worden hiervoor achteraf gedeeltelijk gecompenseerd, maar onvoldoende om het probleem op te lossen. In Gelderland hebben 7 gemeenten bij de provincie laten blijken dat ze onevenredige jeugdzorgkosten hebben vanwege dit woonplaatsbeginsel.

Opvallend genoeg zijn dit geen gemeenten die onvoldoende scoren op hun algemene financiële situatie. Veel van deze gemeenten hebben hun financieel beleid hier intussen op afgestemd en hebben adequate reserves om taakstellingen en bezuinigingen door te voeren zonder dat er ingegrepen hoeft te worden op andere beleidsterreinen.

Datum

26 februari 2019

Zaaknummer

2019-002417

Blad

4 van 5

Eind januari heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken laten weten dat een oplossing voor deze problematiek in overleg met de VNG is uitgesteld van mei 2019 naar mei 2020. De gemeenten die nadeel ondervinden van het woonplaatsbeginsel zullen daarom pas in 2021 geholpen worden. De verwachting is echter dat er geen geld bijkomt in het gemeentefonds, maar dat de verdeling gewijzigd zal worden. Effectief betekent dit dat de overige 44 gemeenten in Gelderland dan minder geld zullen krijgen. Op dit moment hebben deze gemeenten dus juist een voordeel omdat er in de huidige verdeling geen rekening is gehouden met het feit dat zij geen jeugdzorginstellingen hebben terwijl hiervoor wel geld is opgenomen in het Gemeentefonds.

Tekort jeugdzorg niet automatisch financieel probleem

Het is moeilijk conclusies te verbinden aan de in kaart gebrachte gegevens. Wel is duidelijk dat de jeugdzorg een verantwoordelijkheid is met voor de gemeenten in Gelderland een meer dan gemiddelde uitdaging. Dit heeft te maken met de omvang en met de mate van beïnvloedbaarheid. De gemeenten die financieel het meest gezond zijn hebben, bijvoorbeeld door hun weerstandsvermogen, meer tijd om bij te sturen. Andere gemeenten staan meer voor het blok, maar pakken de problematiek ook op. Gemeenten zijn vrij in hun beleidskeuzes. Wij zien dit dan ook als een (financieel) beleidsproces met pieken en dalen.

Als toezichthouder toetsen wij of de totale begroting reëel en sluitend is en niet of de individuele budgetten “sluitend” zijn. Dit hangt nauw samen met de vrije beleidskeuze en autonomie van de gemeente om hun (algemene) middelen uit het Gemeentefonds in te zetten. Eventuele tekorten binnen de jeugdzorg vertalen zich dus niet automatisch in een slecht financieel oordeel over de gemeenten. Op andere terreinen kunnen gemeenten budget overhouden waardoor er op totaalniveau toch sprake kan zijn van een positief resultaat. We zien dan ook dat veel gemeenten ondanks tekorten op jeugdzorg en het bredere sociaal domein in staat zijn dit op te vangen met overschotten op andere beleidsterreinen, nog kunnen putten uit eerder opgebouwde reserves sociaal domein of dat het weerstandsvermogen voldoende is om ervoor te zorgen dat de uitvoering van andere beleidsterreinen niet in gevaar komt.

2019 is het eerste jaar waarbij wij als toezichthouder zien dat veel gemeenten maatregelen nemen om de uitgaven in de jeugdzorg te beperken. De overgrote meerderheid van de Gelderse gemeenten is in staat om oplopende kosten in de jeugdzorg op te vangen. Wel is de vraag of het gaat lukken om de geplande maatregelen in de jeugdzorg om te zetten in een kostenreductie en de tendens van de stijgende kosten in de jeugdzorg te breken.

Datum

26 februari 2019

Zaaknummer

2019-002417

Blad

5 van 5

Landelijk onderzoek

Omdat de relatie tussen de financiële gesteldheid van de Gelderse gemeenten enerzijds en de kosten van de jeugdzorg anderzijds niet eenvoudig vast te stellen is, kijken we uit naar het onderzoek van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. In dit onderzoek wordt dieper ingegaan in aard van de kosten. Het resultaat van dit onderzoek wordt aan het einde van het voorjaar verwacht. Indien er een landelijk beeld gecreëerd kan worden wat de oorzaken zijn van de kostenstijging in de jeugdzorg, kan het Ministerie van Binnenlandse Zaken hier samen met de commissie financiën van de VNG een oplossing voor vinden. De Gelderse gemeenten zijn in de commissie financiën van de VNG goed vertegenwoordigd door de wethouders uit Nijmegen, Apeldoorn en Ede.

5 Financiële consequenties

Niet van toepassing.

6 Proces en evaluatie

Niet van toepassing.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends - Commissaris van de Koning

Margareta Rajkowski-Vijfschagt - plv. secretaris

Bijlagen:

- 1 Overzicht financiële situatie Gelderse gemeenten 2019 algemeen en jeugdzorg

College van Gedeputeerde Staten van
Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARHEM

Afschrift aan Provinciale Staten

Zaaknummer : 243410
Onderwerp : uitwerking motie tekorten jeugdzorg
Verzonden : 22 maart 2019

Geachte Collegeleden,

Met verbazing en teleurstelling hebben wij kennis genomen van uw aan Provinciale Staten verzonden brief van 27 februari 2019 (zaaknummer 2019-002417) over de inventarisatie tekorten jeugdzorg Gelderse gemeenten 2019.

In uw brief stelt u dat het tekort op de jeugdzorg niet automatisch een financieel probleem is en dat gemeenten adequate reserves hebben om taakstellingen en bezuinigingen door te voeren. Uw College ziet de huidige problematiek dan ook als een "normaal" (financieel) beleidsproces met pieken en dalen. Bovendien acht uw College het niet verontrustend dat gemeenten reserves en overschotten op andere beleidsterreinen aanwenden om tekorten op de jeugdzorg op te vangen. Om die reden ziet uw College voor uzelf geen rol en wacht u het nader onderzoek van het Rijk af.

Wij delen deze mening niet!

Allereerst hechten wij, portefeuillehouders zorg uit de regio Achterhoek, er waarde aan te melden dat wij inhoudelijk voorstander zijn van de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten. Wij denken dat inwoners er bij gebaat zijn dat zorg zo dicht mogelijk bij hen georganiseerd wordt.

Over de wijze waarop de decentralisatie vanaf 2015 vanuit het Rijk is vormgegeven zijn wij aanzienlijk minder positief. In het begin was er veel onduidelijkheid over cliënten en was onbekend of de aan de individuele gemeenten toegewezen budgetten pasten bij de sociale structuur en zorgvraag van de betreffende gemeente. Dit maakte het sturen op (financiële) gegevens bijzonder moeilijk, zo niet onmogelijk. Het eerste jaar stond dan ook vooral in het teken van het zo goed mogelijk vormgeven van de transitie. Inwoners mochten niet de dupe worden van allerlei zaken die niet goed geregeld waren. Wij zijn daar als Achterhoekse gemeenten gelukkig in geslaagd.

De jaren daarna, kwamen we als regio al niet meer uit met het jeugdzorgbudget. Een tussentijdse aanpassing van het verdeelmodel voor de jeugdzorgbudgetten heeft dit probleem niet opgelost.

Gedurende 2018 zijn de jeugdzorgkosten nog verder gestegen. Alleen al voor de reguliere jeugdzorgtrajecten komen we miljoenen tekort. Dan komen daar de uitvoeringskosten nog bovenop, evenals investeringen die we noodzakelijk achten om het tekort in de toekomst te verkleinen en te kunnen transformeren. Ook voor de komende jaren verwachten we miljoenentekorten op de jeugdzorg.

Voor een groot deel van de kosten geldt dat wij als gemeenten hier geen directe invloed op hebben, vanwege verwijzingen van derden als huisartsen, gecertificeerde instellingen en de rechter. Wij zijn als gemeenten bekend met open-einde-regelingen, dat speelt immers ook bij de Participatiewet en de Wmo. Maar nooit eerder zijn wij verantwoordelijk geweest voor open-einde-regelingen waarbij wij niet direct zelf invloed hebben. We hebben wel de regiefunctie, maar zitten niet altijd zelf aan het stuur.

Dit maakt het sturen op (financiële) gegevens bijzonder moeilijk, zo niet onmogelijk.

Om die reden delen wij het standpunt niet dat sprake zou zijn van een “normaal” (financieel) beleidsproces met pieken en dalen. De wijze waarop de (financiering van de) jeugdzorg op dit moment is vormgegeven is wezenlijk anders dan alle andere taken die wij als gemeente uitvoeren.

Daarnaast stelt uw College dat het tekort op de jeugdzorg niet automatisch een financieel probleem is en dat gemeenten adequate reserves hebben om taakstellingen en bezuinigingen door te voeren. Accountantskantoor BDO onderzocht onlangs de financiële positie van alle gemeenten tot en met 2017. BDO concludeerde dat “gemeenten de taken op het gebied van maatschappelijke ondersteuning (Wmo), jeugdhulp en ondersteuning van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt - met gemiddeld bijna 40 procent van de totale begroting veruit de grootste uitgavepost - financieel nu nog maar nét (kunnen) dragen.” BDO denkt dat het aantal gemeenten dat onder preventief toezicht van de provincie wordt gesteld flink kan stijgen door de ontwikkeling op het sociaal domein.

De stelling van uw College dat “het tekort op de jeugdzorg niet automatisch tot een financieel probleem leidt” is onbegrijpelijk! Uit de cijfers blijkt dat veel gemeenten in Gelderland grote tekorten hebben op de jeugdzorg. Het bijpassen van gemeenten door uit hun algemene reserves te putten is geen structureel dekkingplan, maar een overlevingstocht, die het onderliggende probleem niet oplost.

Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid vinden wij het belangrijk om het goede voor inwoners en maatschappij te doen. Gemeenten worden nu voor het blok gezet en verantwoordelijk gemaakt om de al voor de decentralisaties begonnen stijging van de jeugdzorgkosten in bedwang te houden. Wij worden hierdoor gedwongen om gelden die voor heel andere zaken bedoeld zijn, in te zetten om de stijgende jeugdzorgkosten op te vangen. Bijvoorbeeld door minder aan sportvoorzieningen en verenigingen uit te geven, subsidie aan maatschappelijke voorzieningen als bibliotheken te beëindigen, onderhoud en investeringen in wegen en riolering uit te stellen. Deze ontwikkelingen zijn een directe bedreiging voor de leefbaarheid van onze gemeenten en de Achterhoek als geheel.

In onze beleving is er iets fundamenteel onjuist aan de wijze waarop de financiering van de jeugdzorg nu wordt vormgegeven. In 2016 heeft het Ministerie van VWS bijvoorbeeld onderzoek laten doen naar de grote verschillen in kosten tussen verschillende gemeenten. Veel vragen bleven destijds onbeantwoord, want een eenduidige verklaring van de verschillen kon niet worden gegeven. Wat als er in het verdeelmodel van het Rijk belangrijke elementen ontbreken? Het Sociaal en Cultureel Planbureau oordeelde in 2013 al dat er grote discrepantie bestaat tussen problematiek en het gebruik van jeugdzorg. Ook op andere punten zijn genoeg vraagtekens te zetten bij de wijze waarop de jeugdzorgkosten nu worden verdeeld over de gemeenten. Naast deze verdeling van het budget is naar onze mening het macrobudget onvoldoende!

Wij zijn wij zeer teleurgesteld dat uw College voor uzelf geen rol ziet om iets te doen met de analyse naar de tekorten op de jeugdzorg. Wij hadden ook een andere verwachting van de uitwerking van de motie. Wij hopen dat de provincie onze bondgenoot wil zijn in dit dossier, maar op dit moment ervaren wij dit niet als zodanig. Tijdens de discussies in 2014 over de overgang van jeugdzorg naar de gemeenten, heeft de provincie zich keer op keer betrokken en bezorgd getoond. De komende tijd gaat u aan de slag met uw beleidsplannen voor de komende jaren. Graag zouden wij met u in gesprek gaan over de vraag hoe wij samen de schouders onder dit dossier kunnen zetten. Dit in het belang van alle inwoners van de Achterhoek.

Gemeente Aalten	: Wethouder J.C. Wikkerink
Gemeente Berkelland	: Wethouder M. van Haaren
Gemeente Bronkhorst	: Wethouder E. Blauw
Gemeente Doetinchem	: Wethouder M. Sluiter
Gemeente Montferland	: Wethouder W.G.H. Sinderdinck
Gemeente Oost Gelre	: Wethouder J.B.M. Hoenderboom
Gemeente Oude IJsselstreek	: Wethouder L.G. Kuster
Gemeente Winterswijk	: Wethouder E.S.F. Schepers-Janssen

Voor deze,

M. van Haaren,
Voorzitter portefeuillehoudersoverleg
Sociaal domein Achterhoek.

Kopie aan:
- *Archief*
- *Gemeenteraad*

Vragen aan wethouders Zorg

Gemeente	Aalten	Berkelland	Bronckhorts	Doetinchem	Montferland	Oost Gelre	Oude IJsselstreek	Winterswijk
Welk budget is er (bij benadering) in 2019 beschikbaar voor het sociale domein (Wmo, jeugdzorg, participatiewet)? <i>* Wij zijn er in de beantwoording van deze vraag gemakshalve van uit gegaan dat u alleen doelt op de nieuwe taken.</i>	€ 29,5 mln	€ 23 mln	€ 25,5 mln	€ 120 mln	€ 13,7 mln (exclusief uitkeringsdeel Participatiewet en exclusief Hulp bij het huishouden)	€ 29 mln	€ 43 mln	
Huidige situatie								
Kampt uw gemeente nu al met tekorten in het sociale domein?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Heeft u in de afgelopen jaren de algemene reserves moeten aanspreken om de tekorten op te vangen?	Ja	Niet de algemene reserve, wel een reserve specifiek voor het sociaal domein. Uit voorzorg voor de vooraf aangekondigde mogelijke tekorten door de transitie, is een specifieke reserve gevormd met resultaten uit het sociaal domein, onder andere in 2015 en 2016 en de jaren daarvoor. Op deze reserve is een beroep gedaan in 2017 en er zal ook voor	Nee, maar dat is alleen omdat we vroegtijdig een bestemmingsreserve hebben aangelegd. Die is in de loop van 2020 verbruikt.	Ja	Nee, maar wel de reserve sociaal domein.	Nee. Het is opgevangen binnen de begroting.	Niet de algemene reserves, wel een reserve sociaal domein.	Nee

		2018 een beroep worden gedaan.						
Hoe groot is het verwachte tekort van dit jaar (<u>bij benadering</u>)?	Loopt richting €1 mln	€ 2,5 mln	€ 1,5 mln	De laatste prognose liet een tekort zien van € 4 miljoen op het taakveld Jeugdzorg en € 2 miljoen op het taakveld lokaal Wmo	€ 2,3 mln	Voor jeugd is het lastig om op dit moment in te schatten. De begroting is naar boven bijgesteld vanaf 2018 en ook voor 2019. De 1 ^e bestuursrapportage (die we in juni 2019 aan de raad aanbieden) is een belangrijke graadmeter. Hier zal duidelijk worden of we de begroting naar boven bij moeten stellen voor 2019.	€ 5,6 mln	Nvt
Welke post levert op dit moment de grootste financiële problemen op?	Jeugdzorg	De tekorten komen met name voort uit de Jeugdzorg en WMO. De omvang van de tekorten is daar ongeveer gelijk verdeeld over de WMO en Jeugdzorg.	Jeugdzorg	Jeugdzorg	Jeugdzorg	Jeugdzorg: De kosten voor jeugdzorg lopen nog altijd op. Wmo: Gevolgen abonnementstarief op wmo producten (zie ook verder) Participatiewet: Met name de tekorten op de sociale werkvoorziening zijn aanzienlijk. Dit ook door kortingen vanuit het Rijk.	Jeugdzorg	Jeugdzorg, maar nu nog geen tekort
Wat zijn de belangrijkste oorzaken waardoor deze tekorten zijn ontstaan?	Achterblijvende Rijksmiddelen	Te weinig middelen vanuit Rijk. Meer en intensievere zorgtoewijzingen, zowel door ons als gemeente als door andere verwijzers (huisartsen, gecertificeerde instellingen). Op die externe verwijzers hebben	Er is duurdere zorg ingezet dan begroot. Meer gebruik van toewijzingen van zorg door cliënten.	Het bieden van adequate ondersteuning en zorg is en blijft leidend. Het is ook het uitgangspunt van onderliggende wetgeving zoals de Wmo en de jeugdwet. Dit maakt echter wel dat we als gemeente Doetinchem vinden dat we een	Korting bij de overheveling en Montferland is een nadeelgemeente	Voor jeugd: Lagere budgetten vanuit het en een toenemend beroep op jeugdhulp.	Derdenverwijzingen waar de gemeente weinig invloed op heeft. Verdeelmodel van het Rijk dat onvoldoende recht doet aan sociale structuur van de gemeente. Te laag macrobudget vanuit het Rijk.	Ondanks dat er nu nog geen tekort is, verwachten we te weinig financiële ruimte te hebben om in de toekomst alle ondersteuningsvragen te kunnen bekostigen.

		we als gemeenten nauwelijks invloed, zodat we wel verantwoordelijk zijn voor de kosten, maar geen regie hebben op de uitgaven.		fors probleem hebben. We zien sinds de decentralisatie van de jeugdzorg en de nieuwe taken binnen de Wmo per 2015 onze tekorten fors oplopen. En tegelijkertijd is er te weinig tijd om te kunnen sturen op het terugdringen van de tekorten en doorvoeren van te grote bezuinigingen			Reeds lang voor de decentralisaties ingezette stijging van de jeugdzorgkosten.	
Abonnementstarief Wmo								
Maakt u zich zorgen over de financiële gevolgen van deze regeling?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Hoe veel cliënten betalen minder door invoering van het abonnementstarief?	Het exacte cijfer op cliëntniveau weten we op dit moment niet, we verwachten daar verderop in dit jaar meer duidelijkheid over te hebben.	68%	We hebben nog geen exacte aantallen, maar zien sinds januari een stijging in de aanvragen.	Dat weten we op dit moment nog niet. In de loop van het jaar verwachten we daar meer duidelijkheid over.		Info Wmo-monitor: ca. 10% is sinds 1 januari 2019 geen eigen bijdrage meer verschuldigd – meerpersoonshuishoudingen AOW-leeftijd: ca. 33% betaalt vanaf 1 januari 2019 nu de lage eigen bijdrage (huishoudtypes boven landelijke inkomensgrens).	Dit is bij de gemeente niet bekend, alleen het CAK heeft inzicht in hoeveel mensen aan eigen bijdrage betalen en of dit minder is geworden dan vóór de invoering van het abonnementstarief.	64%
Welke maatregelen neemt u om de kosten in bedwang te houden?	Geen (voorlopig)	We laten inwoners zoveel mogelijk gebruik maken van voorliggende voorzieningen en investeren in preventie. We kijken scherp of zorgtoewijzingen	Niet specifiek op dit punt, het is aan ons om de wet uit te voeren en inwoners van Wmo-ondersteuning te voorzien als dat relevant is.	Naar verwachting is daar in de loop van het jaar meer duidelijkheid over.		In onze beleidsregels is opgenomen dat ook hulp bij het huishouden in sommige situaties algemeen gebruikelijk kan zijn. Dit is gebaseerd op het eerdere CIZ-protocol. De hulp bij het huishouden past dan in het gangbare gebruiksdan wel	De gemeente kan hier geen specifieke maatregelen toenemen.	Nog niet van toepassing

		noodzakelijk zijn en hoe hoog de toewijzing moet zijn.				bestedingspatroon. Voor het overige wordt het aantal nieuwe meldingen gemonitord. De resultaten zullen dienen om via de VNG de extra kosten financieel gecompenseerd te krijgen.		
Indien u financiële tekorten verwacht door de invoering van het abonnementstarief, hoe groot schat u dat die tekorten zullen zijn in 2019?	Ca. € 0,5 mln	Dit is heel lastig te bepalen en bestaat uit twee delen. Ten eerste ontstaat er een direct nadeel doordat onze inkomsten afnemen. Hiervan is nog een redelijk betrouwbare inschatting te maken. Dit nadeel zal naar verwachting uitkomen op € 325.000,-. Ten tweede heeft deze maatregel een aanzuigende werking. Meer inwoners zullen een succesvol beroep kunnen doen op voorzieningen. Er is echter geen betrouwbare inschatting te maken welk financieel effect dit gaat hebben.	Dat is nog niet te bepalen, aangezien we nog steeds een stijging zien van de aanvragen.	Naar verwachting zal het tekort in 2019 € 800.00 bedragen. De helft van dit bedrag ontstaat doordat op basis van het nieuwe abonnementstarief meer mensen gebruik zullen gaan maken van maatwerk uit de Wmo (zogenoemde aanzuigende werking).	Lastig te bepalen, maar we houden rekening – na compensatie door het rijk – met een extra tekort van circa €200.000	Dat kunnen wij nog niet overzien	De verwachte totale eigen bijdrage is verlaagd met circa € 300.000	In de begroting van 2019 hebben we rekening gehouden met de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief en is het budget aangepast.
Nieuw verdeelmodel								
Voorziet u nieuwe tekorten door deze regeling?	Ja	Ja	Dat is nu nog niet te zeggen, maar	Ja	Ja	Oost Gelre verwacht op basis van de eerste ontvangen berichten	Onder leiding van de	Ja

			de verwachting is dat dit wel het geval zal zijn.			minimaal 14% regionale tekorten op de budgetten Maatschappelijke opvang en beschermd wonen.	centrumgemeente wordt uitgezocht wat de consequenties zijn van het nieuwe verdeelmodel.	
De centrumgemeenten krijgen minder geld, maar houden hun centrumfunctie als het om voorzieningen gaat. Vindt u dat omliggende gemeenten hun verhoogde budgetten moeten inzetten om de voorzieningen in de centrumgemeenten overeind te houden?	Voor de regio Achterhoek geldt een tekort van circa € 10 miljoen. In de regio zijn we nu aan het verkennen hoe we hier passende afspraken over kunnen maken waar de inwoners het meest bij gebaat zijn.							
Zo niet, hoe moeten de voorzieningen dan betaald en georganiseerd worden?	Dit willen we als gemeenten graag regionaal bespreken, hier hebben we nu nog geen antwoord op. Zie bovenstaande antwoord.							
Tot slot								
Vindt u dat uw gemeente met de huidige budgetten en regelingen in staat is om de taken uit het sociale domein goed uit te voeren?	Nee	Nee	Op de lange termijn zou dit mogelijk moeten zijn. De insteek lokaal laat zien dat meer mensen bereikt worden en veel meer en sneller op de gezinnen kan worden	Nee	Nee	Het telkens moeten uitvoeren van taken met kortingen, zoals ook nu weer met de decentralisatie, maakt het moeilijk om taken uit te kunnen voeren zoals de gemeente zou willen. Ook de komst van het abonnementstarief heeft een aanzuigende werking en ondergraaft de gemeentelijke inzet op preventie.	Nee	Ja

			ingezoomd dan voorheen. Echter, dit heeft op korte termijn hogere kosten en inzet tot gevolg.					
Denkt u dat er ingrijpende wijzigingen in uw beleid rond het sociale beleid nodig zijn om de kosten in de hand te houden?	Waarschijnlijk wel	Ja	Nee, vooral geduld en ruimte om door te ontwikkelen.	Ja	Ja	Wij hebben de afgelopen jaren fors ingezet op preventie. Dit om zwaardere en duurdere vormen van zorg te voorkomen. Echter, hier zit een grens aan. Inzet op preventie brengt ook meer problemen boven water. Pas na verloop van jaren zal preventie de kosten mogelijk doen dalen. Daarnaast maakt in de Achterhoek dat de vergrijzing tot een kostenstijging leidt.	Ja	Weet niet
Indien u op de vorige vraag 'ja' heeft geantwoord, wilt u dan toelichten aan welk soort maatregelen u denkt?	Daar is nog geen antwoord op te geven	Bovenal is het noodzakelijk dat de middelen van het Rijk toereikend zijn, bijvoorbeeld door het herbezien van de verdeelsleutels. Daarnaast richten we ons als gemeente op preventie, vroegsignalering en het versterken van voorliggende voorzieningen. We ondersteunen daarbij mantelzorgers en vrijwilligers intensief.	De transformatie en veel meer preventief werken.	We denken bijvoorbeeld aan beleidswijzigingen en aanpassing van tarieven.	Verhoging van de rijksmiddelen en kostenbesparing	Zie hiervoor	De gemeente is bezig met een groot palet aan maatregelen met betrekking tot voorkomen van problemen, normaliseren van de zorgvraag en verbeteren van de samenwerking met en tussen aanbieders. Hierbij valt o.a. te denken aan: - Vergroten invloed op derdenverwijzingen. - Andere wijze van inkoop jeugdzorg, anders inrichten toegang. - Verbeteren	Nvt

							samenwerking basishniveau en 0 ^e en 1 ^e lijns zorg.	
De Peelgemeenten hebben eind 2018 nav de invoering van het abonnementstarief gezegd dat ze niet meer verantwoordelijk willen en kunnen zijn voor de Wmo-taken. Deelt u deze gedachte?	Nee	Nee. Inhoudelijk klopt het dat we als gemeente verantwoordelijk zijn, omdat we dicht bij de inwoners staan. Wel moeten we hier als lokale gemeenten randvoorwaardelijk in ondersteund worden.	Nee	Ja	Nee	<p>Niet meer verantwoordelijk willen zijn, zijn grote woorden.</p> <p>De invoering van het abonnementstarief maakt dat meer mensen een beroep op de Wmo doen. Mensen die de afgelopen jaren juist zo ver waren gekomen dat ze eigen verantwoordelijkheid namen. De toenemende vraag en de lagere inkomsten uit de eigen bijdragen maken dat er nu een grotere groep bediend moet worden, een groep die goed in staat was zelf voor haar voorzieningen te zorgen. Hier kunnen mensen die financieel niet zelf voor hun voorzieningen kunnen zorgen de dupe van worden als wij onze hele dienstverlening moeten versoberen om uit te kunnen blijven komen met ons budget. Deze groep is immers niet in staat zelf alsnog aanvullende ondersteuning in te kopen.</p> <p>Oost Gelre heeft veel ingezet op preventie en een culturomslag bij de inwoners. De invoering van het abonnementstarief heeft dat deels teniet gedaan.</p>	Deels, het is van belang dat gemeenten beschikken over voldoende budget vanuit het Rijk om uitvoering te kunnen geven aan dergelijke open-einde-regelingen. Daar lijkt nu geen sprake van te zijn, dus het is noodzakelijk om met het Rijk in overleg te treden hoe invulling gegeven kan worden aan de gemeentelijke verantwoordelijkheid en welke budgetten hierbij noodzakelijk zijn.	